

**Program realizacji wewnątrzszkolnego systemu
doradztwa zawodowego w Szkole Podstawowej
im. Bohaterów Powstania Styczniowego
w Nowej Słupi**

Wstęp

Obecna sytuacja naszego kraju jak również rosnące tempo życia, stawia przed ludźmi duże wymagania i wyzwania. Decyzje młodych ludzi mają szczególne znaczenia. Mam tutaj na uwadze szczególnie planowanie przyszłej drogi edukacyjnej oraz kariery zawodowej. Nikogo nie stać na przypadkowe wybory zawodów zarówno za względów ekonomicznych (koszty edukacji i przekwalifikowania), jak i z uwagi na wysokie koszty emocjonalne (frustracja, niezadowolenie, brak pewności siebie i poczucia własnej wartości), jak również w związku z pojawieniem się problemu bezrobocia. Mając na uwadze powyższe rozważania, nasuwają się pytania: Jak pomóc młodemu człowiekowi? Czy można zaradzić i uniknąć problemów? Jak dobrze wybrać przyszłość zawodową? Kariera zawodowa to proces zaczynający się już w dzieciństwie i w zasadzie trwający przez całe życie, nie może być traktowana jednorazowo. Obecny rynek pracy wymusza nawet kilkukrotną zmianę profesji lub ciągłego doksztalcania się lub uzupełniania wiedzy. Doradca zawodowy ma na celu zaktywizować swoich uczniów do udziału w tym procesie. Uczyć ich, że na swoją przyszłość pracują całe życie, od najmłodszych lat, aż do wieku starszego.

Uczniowie rozwijają się poprzez:

- poznanie siebie, czyli swoich zainteresowań, uzdolnień, temperamentu, umiejętności, mocnych i słabych stron,
- poznanie zawodów,
- poznanie ścieżki realizacji, czyli zapoznaje z możliwościami zdobycia zawodu.

Uczniowie poznają system edukacyjny, typy szkół, zasady przyjęć do szkół. Uczą się planować i organizować, zgodnie z własną decyzją zawodową, realizacją zamierzonego celu.

I Cele programu

Cel główny:

Przygotowanie uczniów do świadomego wyboru zawodu zgodnie z ich zainteresowaniami i możliwościami.

Cele szczegółowe

- Kształtowanie postawy przedsiębiorczości i aktywności wobec pracy (aktywizacja zawodowa).
- Rozbudzanie aspiracji zawodowych i motywowanie do działania.

- Kształtowanie umiejętności analizowania swoich cech osobowości w aspekcie wyboru zawodu.
- Dostarczanie informacji o zawodach, wymaganiach rynku pracy, o systemie szkolnictwa ponadpodstawowego i ponadgimnazjalnego.
- Kształtowanie umiejętności pracy w zespole, komunikatywności, zaangażowania.
- Kształtowanie szacunku do pracy.
- Kształtowanie umiejętności podejmowania decyzji.

II Treść nauczania

Szkolny Program Doradztwa Zawodowego realizowany jest w Szkole Podstawowej w Nowej Słupi. Działania z zakresu doradztwa zawodowego w przedszkolu i oddziale przedszkolnym realizowany jest przez nauczycieli i wychowawców i obejmuje następujące obszary:

1. Poznanie siebie

Dziecko:

- określa, co lubi robić; podaje przykłady różnych zainteresowań; określa, co robi dobrze;
- podejmuje działania i opisuje, co z nich wynikło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy:

Dziecko:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
- podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie:

Dziecko:

- nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych:

Dziecko:

- opowiada, kim chciałoby zostać;
- na miarę swoich możliwości planuje własne działania;
- podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach.

Działania z zakresu doradztwa zawodowego w klasach I - III realizowany jest przez nauczycieli i wychowawców i obejmuje następujące obszary:

1. Poznanie siebie:

Uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wynikało dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy:

Uczeń:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywane przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu;
- opisuje czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie:

Uczeń:

- uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych.

Uczeń:

- opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- planuje swoje działania;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Działania z zakresu doradztwa zawodowego w klasach IV - VI realizowany jest przez nauczycieli i wychowawców i obejmuje następujące obszary:

1. Poznawanie własnych zasobów:

Uczeń:

- określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy:

Uczeń:

- podaje różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy;
- opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie:

Uczeń:

- wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych:

Uczeń:

- opowiada o swoich planach edukacyjno - zawodowych;
- planuje swoje działania;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Działania z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII - VIII przewidują 20 godzin dydaktycznych podzielonych na dwa lata nauki (po 10 godz. dla klas VII i VIII w roku). Zajęcia prowadzone przez doradcę zawodowego, pomogą uczniom w świadomej decyzji dotyczącej dalszej ścieżki kształcenia oraz trafnym wyborze przyszłego zawodu.

Szkolny Program Doradztwa Zawodowego dla klas VII – VIII składa się z realizacji czterech obszarów tematycznych:

1. Poznawanie własnych zasobów:

Uczeń:

- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno – zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno – zawodowych;
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno – zawodowej;
- określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy:

Uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- porównuje własne zasoby i preferencje w wymaganiach rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie:

Uczeń:

- analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych:

Uczeń:

- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno – zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- określa cele i plany edukacyjno – zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno – zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- planuje ścieżkę edukacyjno – zawodową, uwzględniając konsekwencje planowanych działań.

Tematy realizacji zajęć w klasie VII:

1. Poznaje siebie -moje zainteresowania i pasje.
2. Mocne i słabe strony.
3. Motywacja – jak długo się uczymy?
4. Praca w zespole.
5. Czym jest rynek pracy?
6. Czynniki trafnego wyboru zawodu.
7. Zawody wokół mnie.
8. Wolontariat wstępem do kariery
9. Ja kontra pracodawca.
10. Kompetencje na rynku pracy.

Tematy realizacji zajęć w klasie VIII:

1. System edukacji w Polsce.
2. Analiza oferty edukacyjnej szkół ponadpodstawowych - zasady rekrutacji.
3. Autoprezentacja- sztuka przedstawienia siebie.
4. Jak być kreatywnym? - rozwijamy kompetencje miękkie.
5. Jak podejmować decyzję?
6. Ja na obecnym rynku pracy – jakie są moje predyspozycje.

7. Praca jako wartość w życiu człowieka.
8. Współczesny rynek pracy – zawody deficytowe i zawody przyszłości.
9. Redagujemy dokumenty aplikacyjne.
10. W roli głównej- wywiad z przedstawicielem zawodu.

III Zadania przy realizacji programu

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych oraz zawodowych dla danego poziomu kształcenia,
- wskazywanie uczniom, rodzicom oraz nauczycielom źródła dodatkowej, rzetelnej informacji na temat ofert szkół, rynku pracy i zatrudnienia,
- udzielanie indywidualnych porad edukacyjnych i zawodowych uczniom i ich rodzicom,
- prowadzenie zajęć grupowych aktywizujących i wspierających uczniów w świadomym planowaniu dalszej ścieżki kształcenia oraz podjęciu roli zawodowej,
- w przypadku spraw trudnych kierowanie do specjalistów: doradców zawodowych w poradniach psychologiczno – pedagogicznych i urzędach pracy,
- współpraca z Radą Pedagogiczną w zakresie:
 - tworzenia i zapewnienia ciągłości działań wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego,
 - realizacji zadań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej zawartych w programie wychowawczym szkoły,
 - współpraca z instytucjami wspierającymi szkolny program doradztwa zawodowego: kuratoria oświaty, centra informacji i planowania kariery zawodowej, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, powiatowe urzędy pracy, zakłady doskonalenia zawodowego itp.,
 - wzbogacanie warsztatu pracy o nowoczesne środki przekazu informacji oraz udostępnianie ich osobom zainteresowanym.

IV Metody i formy pracy

Metody i formy pracy wykorzystywane w klasach 0-VI:

- mini wykłady i zajęcia warsztatowe w ramach godzin wychowawczych,
- spotkania z przedstawicielami zawodów,
- wycieczki ukierunkowane na poznawanie różnego rodzaju zawodów,
- udział uczniów w olimpiadach konkursach przedmiotowych i zawodach sportowych.

Metody wykorzystywane na zajęciach doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII:

- metody aktywizujące – burza mózgów, dyskusja,
- metody testowe (kwestionariusze, ankiety, testy),
- metody audiowizualne – filmy edukacyjne, programy multimedialne, zasoby internetu, prezentacje multimedialne,
- treningi umiejętności społecznych,
- mini wykłady,
- pogadanki,
- wywiady,
- gry i zabawy.

Wśród form pracy z uczniami klas VII-VIII przeważać będzie forma warsztatowa:

- zajęcia warsztatowe służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania rozwoju i kariery zawodowej,
- zajęcia warsztatowe służące samopoznaniu i określaniu predyspozycji wyznaczających rozwój zawodowy i karierę zawodową,
- zajęcia warsztatowe doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania,
- zajęcia warsztatowe uczące umiejętności redagowania dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny).

V Przewidywane efekty

Wdrożony Szkolny Program Doradztwa Zawodowego pomoże uczniom:

- w świadomym planowaniu swojej ścieżki edukacyjnej oraz kształtowaniu określonych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej,
- poznać swoje zainteresowania, predyspozycje, mocne i słabe strony oraz ich znaczenie w wyborze zawodu,
- zrozumieć jak ważne dla własnego rozwoju teraźniejszego i przyszłego jest ciągle kształcenie i doskonalenie,
- poznać źródła stresu i sposoby radzenia sobie w sytuacja trudnych,
- poznać podstawowe podziały zawodów oraz wymagania, środowisko pracy, czynności, przeciwwskazania zdrowotne interesujących go zawodów,
- poznać źródła informacji o ofertach szkół ponadpodstawowych,
- zrozumieć problem bezrobocia,
- nauczyć się pisania dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny),

VI Ewaluacja

Ewaluacja realizacji zadań z zakresy doradztwa zawodowego dokonywana jest na bieżąco na podstawie rozmów z uczniami (autoanaliza, informacja zwrotna), rodzicami, wychowawcami klas oraz dokumentacji szkolnej. Ewaluacja odnosi się do wszystkich rodzajów działań z uczniami: udzielanej informacji, rozmów z uczniami, pracy grupowej.